

Klima- og miljødepartementet
Postmottak@kld.dep.no

Oslo, 21. desember 2016

Høringsinnspill fra Abelia: Rapport fra regjeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft

Vi viser til høringsbrev om rapport fra regjeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft, og takker for muligheten til å kommentere utvalgets arbeid, samt å gi innspill til regjeringens oppfølging. Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter og representerer mer enn 1900 medlemsbedrifter innen forskning, kunnskap, teknologi og kreative virksomheter. En digital versjon av dette høringsbrevet foreligger her; <https://www.abelia.no/gronn-konkurransekraft>

Innledning

Vår vurdering er at utvalget har gjort en utmerket jobb i å peke ut retningen for hvordan vi kan bygge grønn konkurransekraft i Norge. Vi støtter opp både om prinsippene som foreslås for politikktutforming og de tverrgående anbefalingene. Likevel, selv om retningen er god, savner vi enda tydeligere ambisjoner og konkrete oppfølginger på tiltak, ettersom det haster for å omstille norsk samfunns- og næringsliv. *Målbildet om lavutslippssamfunnet i 2050 er dessverre lite egnet til å fremtvinge presserende og nødvendige valg i dag.*

De globale klima- og miljøutfordringene krever omstilling til et samfunn hvor vekst og utvikling skjer innen naturens tålegrenser. Det skal skje en overgang til produkter og tjenester som gir betydelig mindre negative konsekvenser for klima og miljø enn i dag. Utviklingen drives også frem av forbrukertrender som viser oppslutning om mer bærekraftige løsninger, og av internasjonale føringer, blant annet fra EU. For å lykkes i markedet må selskapene i økende grad operere med tredelt bunnlinje som ivaretar mennesker, klima og økonomisk vinning.

Samtidig viser OECD og internasjonale rangeringer at Norge henger etter i faktiske resultater. Tradisjonelle sektorinteresser dominerer fortsatt den næringspolitiske debatten, og det nøles med å foreta omstillinger fullt ut. Abelia er bekymret for at omstillingen ikke går raskt nok eller med nok kraft. Derfor bør regjeringens oppfølging av strategien bli enda mer offensiv enn det utvalget selv har lagt til grunn, og må særlig vurdere hvordan tiltak kan på tvers av unødvendige sektorinteresser.

Disruptiv teknologi utfordrer status quo

Kunnskap, teknologi og innovasjon er nøklene i det grønne skiftet, og utgjør også muligheter for å skape nye arbeidsplasser og et konkurransedyktig næringsliv.

Globalt går utviklingen ekstremt raskt. Kraften og hastigheten i den grønne disrupsjonen ser ut til å bli langt større enn det utvalget legger til grunn. Som eksempel kan det vises til professor Tony Seba fra Stanford University (også referert til i utvalgets rapport) som hevder at alle nye biler vil være elektriske og selvkjørende innen 2030. Han argumenterer troverdig for at de kombinerte disrupsjonene innen batterier, elbiler, solceller og autonome biler kan utfordre oljesektoren som vår største næring innen 2030. Som utvalget også peker på, så er AS Norge den største risikotaker på norsk sokkel. Både gjennom statens direkte økonomiske engasjement, gjennom Statoil og skatteinntekter gjennom næringen.

På flere teknologiområder har man sett en eksponentiell kostnadsreduksjon. Kostnadene ved å utvinne solkraft pr kwh har falt om lag 200 ganger på 20 år. Videre har kostnaden for å ta i bruk digitale sensorer som kan instrumentere samfunnet på nye måter falt 250 ganger på fem år. Kostnadene med å ta i bruk 3D-printing har falt 400 ganger på 7 år og batteriutviklingen går tilsvarende raskt¹.

I en tid der resten av verden og selv flere av oljeselskapene innser at det er på tide å tenke nytt og utvikle flere ben å stå, er stadig flere bekymret for at vi har et «Kodak Moment» i vente om ikke omstillingen nå går raskere.

Veikartsprosessene

Utvalget inviterte ulike næringer til å utforme sektorvise veikart for utslippskutt og grønn omstilling. Vi opplever at veikart-prosessene har bidratt til å skape engasjement og bred forankring av utvalgets arbeid. Det er i seg selv positivt at ulike næringene setter seg mål og forplikter seg til grønn omstilling. På den annen side, i en tid der teknologisk utvikling og bransjegliding går så raskt, kan det stilles spørsmål ved hvorvidt det er hensiktsmessig eller mulig å forestille seg hvordan ulike sektornæringer vil se ut i 2050. Resultatet kan fort bli at en fremskriver dagens prosesser, uten å ta nødvendig hensyn til nye og innovative løsninger eller innføring av nye teknologier.

Abelias smarte veikart.

Abelia har spilt inn et «smart veikart» på vegne av kunnskapsnæringen, blant annet nettopp for å adressere innovasjon på tvers av etablerte sektorer. Vi tar til orde for en større endring bort fra bransjerettede virkemidler med lange tidshorisonter som låser inn kompetanse og innovasjon. I stedet foreslår vi at eksisterende ordninger åpnes og vris slik at de også stimulerer til kommersialisering og innovasjon på tvers av tradisjonelle bransje- og sektorskiller. Slik kan kompetanse og ressurser flyttes dit det er behov for den.

Remix av forsknings- og innovasjonssystemet

Skal Norge lykkes med å bygge grønn konkurransekraft er det behov for omfattende endringer i vårt forsknings- og innovasjonssystem. Norsk næringsliv har teknologiske spydspisser og et antall næringer og nisjer hvor vi er globalt ledende, ofte gjennom en kombinasjon av sterk industriell kompetanse og naturressurser. Som innovasjonsnasjon er vi

¹ Kilde Yuri Van Geest, Exponential Organisations

likevel rangert som middels og selv om investeringene i startups nå øker sterkt, så skjer det fra et lavt nivå.

Regjeringens prioriteringer har så langt vært evalueringer, inkrementelle endringer og økte midler på ordninger som fungerer. Mye av dette er positivt, men vi mener at de raske endringene og teknologiskiftene tilsier at det også må gjøres *organisatoriske og kvalitative* endringer som skaper kritisk masse og økt innovasjon i flere store og små bedrifter. Endringene må og nå hele veien frem til markedet.

Norge har unike muligheter til å bli et laboratorium for de nye grønne løsningene. I Abelias innspill til Industrimeldingen "Remix", tar vi til orde for en mer langvarig og dyptgripende satsing på sterke teknologiområder, på lik linje med Storbritannias Catapultsatsing. Vi bruker begrepet "remix" fordi vi i Norge har de fleste delene av helheten som skal til for å lykkes, men vi tror det er nødvendig å orkestrere disse på en annen måte for å få bedre effekt av vårt forsknings- og innovasjonssystem.

Denne britiske modellen må ikke forveksles med Norsk katapult, som ligger an til å bli en relativt spisset ordning for testing og demonstrasjon. Vi mener at dette i høy grad er en fremgangsmåte som aktualiseres nå, ikke minst fordi Catapults-programmet i Storbritannia også er i tråd med statsstøtteregulverket og ikke omfattes av tidsbegrensninger på 10 år, slik som er tilfelle for klyngeprogrammene.

Grunnlaget for at vi skal lykkes, er mennesker med høy kompetanse, derfor må vi i høyere grad også prioritere riktig kompetanse, særlig innen IKT-relaterte fag fremover.

Vårt forslag til ny regjeringsstrategi

Det forestående internasjonale grønne skiftet representerer store muligheter for Norge og norsk næringsliv. Utvalget har levert et omfattende og i hovedsak godt grunnlag for politiske endringer. Abelia mener at utvalget har gjort en spesielt god jobb når det gjelder tverrgående forslag til tiltak. Og det er nettopp de tverrgående forslagene det haster med å gjennomføre.

Vi anbefaler derfor at alle de tverrgående tiltakene i rapporten gjennomføres med full kraft i regjeringens strategi. Det gjelder alle forslagene om å se politikkområder i sammenheng, for å styrke innovasjonsevnen på tilbuds/produksjonssiden av norsk økonomi gjennom virkemiddelapparatet, vridning av forskningsinnsatsen og styrking av risikokapital. Det er imidlertid like viktig å mobilisere etterspørselssiden av markedet til grønn og innovativ etterspørsel gjennom praktisk gjennomføring av mer innovative offentlige innkjøp, gode merkeordninger og klima- og miljøriktige avgifter og incentiver som stimulerer forbrukere og bedrifter til informerte valg.

Vi vil vektlegge følgende forslag som bør inngå i regjeringens strategi:

- Alle større offentlige beslutninger og strategier må testes mot hvilken effekt de vil ha på samfunn og miljø, sett opp mot de mest relevante bærekraftsmålene.
- At det etableres et minst like ambisiøst katapultprogram i Norge som britiske Catapults, innen 5-7 teknologi- og innovasjonsområder med underliggende teknologi- og innovasjonssentre etter britisk modell frem mot 2020. Aktuelle områder kan være havrommet og bærekraftig sjømat, digitalisering, helse, fornybar energi og moderne industriell produksjon. Dette må sees i sammenheng med og kobles mot de mest næringslivsrelevante områdene i Lang
- tidsplanen for forskning og utdanning.
- For å bidra til å rask utvikling av globale markeder bør Statens Pensjonsfond Utland (SPU) sette mål om å sette av fem prosent av sin portefølje til å investere i fornybar energi, som sol- og vindparker, vannkraft og geotermisk energi.

I og med at mange av utvalgets anbefalinger er sektorovergripende vil forankringen av regjeringens strategi være avgjørende. Vi anbefaler derfor at strategiutviklingen og gjennomføringen av denne legges til SMK. Oppfølgingen av utvalgets rapport må for øvrig integreres direkte i arbeidet industrimeldingen som nå er under utforming.

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill til forslaget, og ønsker departementet lykke til i det videre arbeidet. Vi stiller gjerne i ytterligere møter for å forklare og utdype Abelias innspill.

Med vennlig hilsen,

Håkon Haugli
Administrerende direktør i Abelia